

כגפן פוריה

עלון להפצת תורה ויהדות

אין לעיין בעלון זה בשעת התפילה

פְּרֻשֶׁת בְּהָר

יג' אייר תשע"ט

הפטרה: ויאמר ירמיהו

יציאת השבת ר"ת 20:58

יום ראשון פסח שני, יום חמישי לג' בעומר

28 לעומר | פרקי אבות ג'

סו"ז ברכת הלבנה

גיליון 530

יציאת השבת:

20:15

ירושלים: 20:12

כניסת השבת:

19:03

ירושלים: 18:55

סודו של הרשב"י

הרב עמוס שושן - רב ישובי רכס פוריה

יש אנשים אשר ועדות שונות קבעו שיש ליזכור אותם וללמוד את מורשתם, אך בפועל רק קומץ של אנשים עולה לקברם, לפעמים לצערנו צריך עשירי למניין, גם מורשתם פסה מן העולם. והנה ביום פטירתו של רבי שמעון בר יוחאי אשר נפטר לפני קרוב לאלפיים שנה ביום לג' בעומר, עולים למירון יותר מחמש מאות אלף בני אדם – מעל חצי מיליון אנשים!!! ורבים לומדים מתורתו על ציון קברו, ישנם רבים שלא עולים בשל הדחק, אך לומדים במקומם מתורתו של רבי שמעון בר יוחאי.

מהו הסוד? מהו הכח המאחד, השואב וקורא לכל אותם המוני בני ישראל מכל הזרמים ומכל הפלגים להגיע ליום ההילולא של התנא הקדוש? אין הוראה מוועדת טכסים כזו או אחרת, פשוט מגיעים המונים, וגם אלו שאינם מגיעים מציינים את היום הזה בלימוד, במדורה וכד'.

נראה כי הסוד נעוץ בסוד חייו של רבי שמעון. רשב"י הקדיש את חייו ללמוד התורה ולעם ישראל. הוא מסר את נפשו לבטל את גזירות המלכות כנגד עם ישראל, וכאשר נגזר עליו למות בידי מלכות הרשעה, ברח יחד עם בנו למערה שם ישבו ולמדו בהתמדה במשך שלוש עשרה שנים. בתקופה זו התעלו בלימוד התורה והקדושה לדרגות לא רגילות, עד שיכלו לומר שיכולים הם לפטור את העולם מן הדין, ודי לעולם רק בהם. לכאורה, מי ראה את פועלם? מי שמע את לימודם? הרי הם היו מבדדים מכל העולם ואורחותיו?! ואולם בורא עולם, יודע כל נסתרות, שמע ויקשב וכתב ספר זכרון לפניו. המוני בית ישראל מרגישים, שתורתו של רשב"י, שרב בה הנסתר מן הגלוי, עומדת לנו עד ביאת גואל צדק מהרה, אמן.

בהוצאת מכון "שערי תורה": פוריה-נוה עובד ד.ג. גליל תחתון 15210

שערי תורה וחסד ע"ר * כולל אברכים * שיעורי תורה * פרסומים תורניים * גמ"ח עזרה לנוקמים *
הדפסה: דפוס כנרת. עריכה: צ. שורין. היה שותף. להעברת תרומות: בנק המזרחי סניף טבריה מספר חשבון: 123459

רבי שמעון בר יוחאי

רבי שמעון אומר, שלשה שאכלו על שלחן אחד ולא אמרו עליו דברי תורה, כאלו אכלו מזבחית מתים, שנאמר (ישעיה כח), כי כל שלחנות מלאו קיא צאה בלי מקום. אבל שלשה שאכלו על שלחן אחד ואמרו עליו דברי תורה, כאלו אכלו משלחנו של מקום ברוך הוא, שנאמר (יחזקאל מא), וידבר אלי זה השלחן אשר לפני ה':

כאשר נזכר 'רבי שמעון' סתם, בלי כינוי נוסף, הכוונה תמיד לרבי שמעון בר יוחאי מגדולי תלמידיו של רבי עקיבא. רבי שמעון למד תורה מנעוריו, כתלמיד מובהק לרבי עקיבא, למד בישיבתו במשך שלוש עשרה שנה יחד עם חברו רבי חנניה בן חכנאי (כתובות סב, ב). גם לאחר שנכלא רבי עקיבא בבית הסוהר, ניצל רבי שמעון את קשרי אביו יוחאי עם גדולי המלכות הרומית, כדי להכנס וללמוד תורה מפי רבו, (עיין פסחים קיב, א).

היה רגיל לומר לתלמידיו: בני שנו מדותי, שמדותי תרומות מתרומות מדותיו של רבי עקיבא (גיטין סו, א). גם רבו הראה לו חיבה וכאשר הושיב את רבי מאיר לפניו וכאשר נתכרכמו פניו של רבי שמעון אמר לו: דייך שאני ובמרחץ מכירין מוחך, (ירושלמי סנהדרין פ"א, ה"ב). ואולי יש כאן רמז לכך, שרבי שמעון קיבל מרבי עקיבא את יסודות תורת הקבלה. לפי המסורת (סנהדרין פו, א): סתם ספרי (הוא מדרש ההלכה לספרים במדבר ודברים) מיוחס לרבי שמעון אליבא דרבי עקיבא. כמו כן יצא מבית מדרשו ממלחאת דרשב"י, שהוא מדרש הלכה על ספר שמות. בין תלמידיו החשובים היה רבי יהודה הנשיא, הוא רבינו הקדוש, שהלך ללמוד אצלו תורה בישיבתו בתקוע, (עירובין צא, א). רבי שמעון אהב אהבה עזה את התורה, ארץ ישראל ועם ישראל. וכך דרש (ברכות ה, א): "שלוש מתנות טובות נתן הקב"ה לישראל וכולן לא נתנן אלא ע"י יסורין. אלו הן: תורה וארץ ישראל והעולם הבא". ובמדרש (ויקרא רבה יג, ב): "מדד הקב"ה כל האומות ולא מצא אומה שהיתה ראויה לקבל את התורה אלא ישראל... מדד הקב"ה כל הארצות ולא מצא ארץ שראויה להנתן לישראל אלא ארץ ישראל".

פעם כשיצא אחד מתלמידיו לחוץ לארץ והעשיר וראוהו יתר התלמידים והתקנאו בו, הוציאו רבי שמעון לבקעה אחת שלפני מירון ואמר: 'בקעה, בקעה, המלאי דגרי זהב'. התחילה מושכת דגרי זהב לפניהם. אמר להם: אם זהב אתם מבקשים הרי זהב, טלו לכם, אלא הוו יודעים, כל מי שהוא נוטל עכשיו - חלקו של העולם הבא הוא נוטל (שמות רבה נב, ג).

האמת היתה נר לרגליו, כמו כן רבי שמעון שנה את הגויים שליטי הארץ ורגיל היה לומר: 'טוב שבגויים הרוג, טוב שבנחשים רצוץ את מוחו'. דעתו זו גילה גם בפני חבריו כמסופר (שבת לג, ב): פעם ישבו רבי יהודה ורבי יוסי ורבי שמעון, וישב יהודה בן גרים לידם. פתח רבי יהודה ואמר: כמה נאים מעשיהם של אומה זו: תקנו שווקים, תקנו גשרים, תקנו מרחצאות. רבי יוסי שתק. נענה רבי שמעון ואמר: כל מה שתקנו, לא תקנו אלא לצורך עצמם. תקנו שווקים - להרבות פריצות, מרחצאות - לעדן בהם עצמם, גשרים - ליטול מהם מכס. הלך יהודה בן גרים וסיפר דבריהם ונשמעו למלכות. אמרו: יהודה שעילה יתעלה, יוסי ששתק יגלה לציפורי, שמעון שגינה יהרג. הלך הוא ובנו והתחבאו בבית המדרש. כל יום היתה מביאה להם אשתו לחם וקנקן מים, אך כשהתחזקה הגזירה, הלכו והתחבאו במערה. התרחש להם נס ונברא להם חרוב ומעין מים.

היו פושטים בגדיהם ויושבים עד צווארם בחול, כל היום למדו, בזמן תפילה היו מתלבשים ומתפללים וחוזרים ופושטים בגדיהם שלא יבלו. ישבו שתיים עשרה שנים במערה. בא אליהו ועמד על פתח המערה ואמר: מי יודיע לבן יוחאי שמת הקיסר ובטלה גזרתו? יצאו. ראו אנשים חורשים וזורעים. אמרו: מניחים חיי עולם (לימוד תורה) ועוסקים בחיי שעה (עבודת הארץ לפרנסתם). כל מקום שהיו נותנים עיניהם מיד נשרף, יצאה בת קול ואמרה להם: להחריב עולמי יצאתם?! חזרו למערתכם! חזרו וישבו שם שנים עשר חודש. אמרו: משפט רשעים בגיהנם שנים עשר חודש.

מערת רשב" במירון

יצאה בת קול ואמרה להם: צאו ממערתכם! יצאו. כל מקום שהיה רבי אלעזר מכה, היה רבי שמעון מרפא. אמר לו: בני, די לעולם אני ואתה. (ששינוי עוסקים בתורה כראוי). בערוב יום של ערב שבת, ראו זקן אחד שהיה מחזיק שני צדורות של הדסים ורץ בין השמשות, אמרו לו: אלה למה לך? ענה להם: לכבוד שבת. אמרו לו: תסתפק בצרור אחד? ענה להם: אחד כנגד זכור ואחד כנגד שמור. אמר לבנו: ראה כמה חביבין מצוות על ישראל. נתיישרה

דעתם. שמע רבי פנחס בן יאיר חתנו ויצא לקראתו. הכניסו לבית המרחץ והיה מטפל בבשרו. ראה שיש בעורו סדקים והיה בוכה ונשרו דמעותיו על גופו של רבי שמעון וציערו אותו. אמר לו רבי פנחס: אוי לי שראיתיך בכך. אמר לו רבי שמעון: אשריך שראיתי בכך, שאלמלא לא ראיתי בכך לא מצאתי בי כך, (גדלות בתורה).

אין פלא איפוא, שגתייחס לרבי שמעון ספר הזוהר, שהוא ספר היסוד של תורת הקבלה, ונתעטר שמו לאחר פטירתו אף יותר מבחיו, בהמוני רבבות בית ישראל הפוקדים את קברו שבמירון ביום ההילולא שלו בל"ג בעומר.

שלושה שאכלו על שולחן אחד - לכאורה, הוא הדין לאיש אחד או שנים שאוכלים על שולחן אחד המחוייבים לומר דברי תורה, אלא לפי שסתם שולחן יש בו שלושה לזימון אמר שלושה, (רשב"ם). אך ניתן לפרש כי התנא נקט שלושה בדוקא, שהרי לפי התלמוד (סנהדרין ג, א) כל שלושה מישראל יכולים להיות בית דין לממונות כיון "שאי אפשר דלית בהו חד דגמיר", שלפחות אחד מהם בקי בדיני התורה. ומכאן החובה לשלושה האוכלים על שולחן אחד לומר עליו דברי תורה.

ולא אמרו עליו דברי תורה, כאלו אכלו מזבחי מתים - הרב מברטנורא כתב ששמע: כי בברכת המזון שמברכים על השולחן יוצאים ידי חובתן וחשוב כאילו אמרו עליו דברי תורה. והקשה עליו התוספות יום טוב: וכי ברשיעי עסקין שאין מברכים ברכת המזון? והלא מסכת אבות היא מילי דחסידותא. והוא גילה מקור הדברים ברש"י ודייק בלשונו הזהב: "ורגילין בני אדם לפטור עצמן בברכת המזון". הרי שרש"י לא כתב שכן ראוי לעשות לכתחילה, אלא שכך נוהגין בני אדם. מאמרו זה של רבי שמעון בר יוחאי מתאים לתפיסתו, שאין לאדם לעזוב חיי עולם בעבור חיי שעה. כך גם באכילתו של האדם. אם הוא אומר דברי תורה, הרי שכל אכילתו היא לצורך התורה, ואם לאו, הרי היא עיסוק יצרי למילוי תאוותיו בלבד! ובכך מובן הדימוי לזבחי מתים, כי האכילה שהיא לצורך הגוף אין לה קיום, כיון שגם לגוף עצמו אין קיום לעולם שסוף האדם למיתה.

שנאמר: 'כי כל שולחנות מלאו קיא צואה בלי מקום' - כאשר אין מזכירים שמו של המקום ברוך הוא, כלומר, שאין אומרים דברי תורה. הרי, שמאכל זה אין בו שום עילוי רוחני ולא עוד, אלא סופו שיהא קיא או צואה, שהוא הורדת המאכל מדרגתו.

אבל שלושה שאכלו על שולחן אחד ואמרו עליו דברי תורה, כאילו אכלו משולחנו של מקום ברוך הוא - אמירת דברי תורה על שולחן האכילה, מרוממת את האכילה הגשמית כמסייעת לקיום הרוחני של דברי תורה. השולחן נעשה כמזבח שהקריבו עליו קורבנות, והאוכלים הרי הם ככוהנים הזוכים משולחן גבוה.

שנאמר: 'וידבר אלי זה השולחן אשר לפני ה' - לכאורה, יש סתירה בין תחילת הפסוק לסופו (שם, ביחזקאל מא, כב): **'המזבח על שלוש אמות... זה השולחן אשר לפני ה'.** וכך דרשו חכמים (ברכות נה, א): **"פתח במזבח וסיים בשולחן? אלא בזמן שבית המקדש קיים, מזבח מכפר על ישראל, ועכשיו - שולחנו של אדם מכפר עליו"**. (מלוקט מספר "מעשה אבות")

מהלכות פסח שני ולג' בעומר

א. בימי הספירה מתו תלמידי רבי עקיבא ל"ג יום, ולכן נוהגין בחלק מימים אלו קצת אבלות שאין נושאין נשים ואין מסתפרים. אמנם לא בכל ימי הספירה נוהגים כך, כפי שיפורט להלן.

ב. יום י"ד באייר הוא "פסח שני". בזמן בית-המקדש הייתה זו הזדמנות נוספת להקריב קורבן פסח עבור אלו שלא יכלו לעשות זאת בפסח הראשון. בימינו, מציינים את היום באי-אמירת תחנון ונוהגים לאכול בו מצות. אך שלא כמו בפסח הראשון, מותר לאכול את המצה עם חמין.

ג. תמיד אפשר לתקן: עניינו של פסח שני הוא שאין דבר אבוד, תמיד ניתן לתקן. אפילו מי שהיה טמא, או מי שהיה בדרך רחוקה, ואפילו אם הדבר נעשה "לכם", כלומר ברצונו, ניתן לתקן את אשר עיוות.

ד. יום ל"ג לעומר, הוא יום שמחה וחדוה, לכבוד התנא רבי שמעון בר יוחאי, ויש לענין זה סימוכין בדברי הפוסקים, ולכן נוהגים להרבות בשמחה ביום זה, ואין אומרים בו תחנון. הטעם שעושים שמחה ביום זה, הוא מפני שנודע מה שאמרו בגמרא במסכת שבת (לג): שגזרה מלכות הרשעה גזר דין מות על רבי שמעון בר יוחאי, ונעשה לו נס שנחבא במערה וניצל מחרב רעה של מלכות הרשעים, ועל כן יש לנו לעשות שמחה ביום בו יצא מן העולם כדרך כל הארץ, להודות לה' על הנס שנעשה לו.

ה. תספורת לג' בעומר: הספרדים - נוהגים שלא להסתפר עד יום ל"ד בעומר בבוקר שאז פסקו תלמידי רבי עקיבא מלמות. ויכולים להסתפר מזום ל"ד בבוקר עד שבועות. (שו"ע תצג סע' ב). בימי הספירה הללו לא שומעים שירים בכלי נגינה או בדריו (שו"ע תצג סע' א, ב).

ו. רבינו האר"י ז"ל - נהג שלא לגלח ראשו כל ימי הספירה עד ערב חג השבועות. ולפי מנהג האר"י אפילו חתן ביום חתונתו לא יגלח בכל ימי העומר (כה"ח שם ס"ק יג). ואולם כל זה למי שנוהג בכל ענייניו כדעת האר"י הקדוש.

ז. מנהג האשכנזים בארץ ישראל - לישא אשה ולהסתפר ביום ל"ג בעומר עצמו ומר"ח סיון והלאה. רובם נהגו להסתפר ביום ל"ג עצמו ולא בליל ל"ג בעומר וגם נישואין עושין ביום ל"ג ולא בליל ל"ג. אבל אם השעה דחוקה עושים תספורת וגם חתונה בליל ל"ג בעומר. וכיום רבים מקילים להינשא בליל ל"ג בעומר.

ח. החל מפלג המנחה של ערב לג' בעומר יזהר שלא להזכיר שהוא לג' בעומר עד שיספור בברכה.

על פי המסורת מציינים ביום יד' באייר פסח שני - את יום ההילולא של התנא רבי מאיר, וביום לג' בעומר את יום ההילולא של התנא רבי שמעון בר יוחאי.

לעילוי נשמת אמו"ר רבי יצחק שושן זצ"ל - נלב"ע יב' תמוז תשע"ז

עלון זה מוקדש:

לרפואת: אברהם ולאה ציטרון, שרה בת שמחה, מרים יהודה, ציפורה ויהושע לוי, ביבה אלימלך, ישי הלוי, עזר בן עישה, תקוה בת עיזה, אלגרה בת ג'אן, אסתר בת זוהרה, מויל בת ענלה, אברהם בן רחל, רחמים בן סולמנה, הראל בן אביגיל, אילנה בת סליחה, ישי ורחל לוי, חנה בת זוהרה, מיטל מוריה אדרי הי"ו, להחזרת נעדר צה"ל ושביי ובהם: אורון שאול, דוד גולדין, גיא חבר, רון ארד, יהודה כין, צבי פלדמן, יהונתן פולארד הי"ו.

לעילוי נשמת: הגר"ע יוסף זצוק"ל, הגר"מ אליהו זצוק"ל, רבי מסעוד מלול זצ"ל, רבי יצחק שושן זצ"ל, רבי יעקב שושן, הרב שלמה צורף, יונה יונה, סופר מנחם, אליאור קדושים, הרב אברהם צוקרמן, יצחק עמידה, נדיר נחום, ניסים כהן, רובי צעדי, יצחק בן מויל מורדכי, מרדכי ומשה מורדכי, ישראל אברהם נתן, אברהם אהרון, מרדכי צאנז, ראובן אלון בן נטשה, יצחק ועמרם טייאס, ר' חיים אוחנעס, לוי יצחק אבדרי, אורן מועלים, אליהו שטיין, דוד חגיבי, דוד גורסברג, יואל דללי, עמוס דמרי, סימנטוב משה יהודה, ישראל בן גמרה, רבי דוד הכהן, ישראל בן שושנה, נעים משה, אהרן מורדכי, יצחק ושמחה אילון, נסים וסליקה שושן, יצחק ולאה אסטרונ, נדירה שמעון, מנורה לוי, ליטל שבת, אסתר בת תורה, אסתר חדר, חנה יצחק, דינה פונדק, אליהו בת פריחה, תירצה יגודון, אסתר וענבר נחום, דניאל אלמליח, אליהו אדרי, נסים מלי, מרים ענוני, עיזה עמוס, רות יעקב, חיה רחל לוי, נעמי בת מגודה, לואיזה מדר, זוהרה בת חנה, עליזה כהן, שרה אוליאל, יוכבד ועקנין, חסיבה ששפטש, עישה דון, בריכה סופר, חותי אטל, סבטלנה בת אולטה, אסתר איבני, כמיסה רדי, כמישה כהן, אליס טוביל, אילה שחר, רבקה ישעיהו, אריאל דוסטוב ז"ל, ולע"ה הנספים בשואה ובהם: אלכסנדר שנדור, שושנה רוזה, רפאל פרייז, וציציליה צילה לבית משפחת ציטרון הי"ד.

למעוניינים להשתתף בהוצאת עלון זה נא לפנות לדוד: 0537788483

אין לעיין בעלון זה בשעת התפילה